

Gedragscode Flora- en faunawet

Bestendig beheer en onderhoud

14 mei 2012

Culemborg

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	5
1.1.	Aanleiding	5
1.2.	De Flora- en faunawet	5
1.3.	Afbakening	5
1.4.	Doelstelling	5
1.5.	Kanttekeningen.....	6
1.6.	De Natuur- en Vogelwacht Culemborg.....	6
1.7.	Goedkeuring gedragscode	6
2	De Flora- en faunawet	7
2.1.	Inleiding	7
2.2.	Beschermde soorten	7
2.3.	Doelstelling wet.....	7
2.4.	Zorgplicht	7
2.5.	Verbodsbepalingen.....	7
3	Beschermde dier- en plantensoorten in Culemborg	9
3.1.	Planten	9
3.2.	Vissen	9
3.3.	Amfibieën.....	10
3.4.	Vogels.....	10
3.5.	Ongewervelden.....	10
3.6.	Zoogdieren	10
4	Hoe gaan we het aanpakken?	12
5	Gedragsregels per werkzaamheid en beheerkalenders	13
5.1.	Algemene gedragsregels	15
5.2.	Beheer en onderhoud van bomen	16
5.3.	Beheer en onderhoud van struweel en bosplantsoen.....	18
5.4.	Beheer en onderhoud van beplanting, heggen en hagen	19
5.5.	Beheer en onderhoud van gazon	20
5.6.	Beheer en onderhoud van bermen en ruig gras	21
5.7.	Beheer en onderhoud van natuurvriendelijke oevers	23
5.8.	Schonen/vegen van watergangen	25
5.9.	Baggeren van watergangen	27
5.10.	Beheer en onderhoud van gebouwen	28
6	Omgaan met onverwachte situaties en calamiteiten	29
6.1.	Inleiding	29
6.2.	Onvoorzien en twijfel.....	29
6.3.	Afwijkingen.....	29
6.4.	Onverwachte soorten.....	29
6.5.	Calamiteiten	29
7	Implementatie en actualisatie	31
7.1.	Huidige werkwijze	31
8	Taken en verantwoordelijkheden	33
Bijlage 1	Overzicht beschermde soorten Flora- en faunawet.....	34
Bijlage 2	Inventarisatiemethode.....	42
Bijlage 3	Checklist van de in Culemborg aangetroffen soorten.....	43
Bijlage 4	Kaart (Indicatieve) locaties beschermde flora en fauna in Culemborg.....	44

1 Inleiding

1.1. Aanleiding

De gemeente Culemborg is verantwoordelijk voor het beheer van de openbare ruimte. De uitvoering van deze werkzaamheden kan effect hebben op de flora en fauna en hier zelfs schadelijk voor zijn. In 2009 heeft de gemeente Culemborg in overleg met de Natuur- en Vogelwacht Culemborg (NVWC) besloten een gedragscode op te stellen. Door te werken met deze gedragscode wordt de staat van instandhouding van populaties van beschermde dieren en planten gewaarborgd c.q. verbeterd.

1.2. De Flora- en faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Doel van deze wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende plant- en diersoorten. Activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten zijn in principe verboden. Van dit verbod kan worden afgeweken als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Voor de verbodsbepalingen zijn zowel vrijstelling als een ontheffing mogelijk. Om voor een vrijstelling in aanmerking te komen moet aantoonbaar worden gewerkt volgens een gedragscode die is goedgekeurd door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie.

Verder kent de Flora- en faunawet een algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten. De algemene zorgplicht houdt in dat er geen onnodige schade of leed aan wilde planten en dieren veroorzaakt mag worden, ook als dit geen beschermde soort is.

1.3. Afbakening

Deze gedragscode is alleen te gebruiken voor 'bestendig beheer en onderhoud', maar niet voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er is sprake van 'bestendig beheer en onderhoud' wanneer het gaat om de voortzetting van een praktijk, die is gericht op behoud van de bestaande situatie. Deze werkzaamheden worden al langer op deze manier uitgeoefend en hebben kennelijk niet verhinderd – en er zelfs aan bijgedragen – dat zich beschermde soorten in het gebied hebben gevestigd. Het element 'bestendigheid' is hier cruciaal. Zodra er grote veranderingen in het beheer en onderhoud worden doorgevoerd (wat het geval kan zijn bij andere wijze en andere tijdstippen van onderhoud) is er geen sprake meer van bestendig beheer of onderhoud. Ook bij achterstallig onderhoud of ingrijpende grootschalige maatregelen (zoals bijvoorbeeld ingrepen in de groenstructuur, kaalkap van bosplantsoen of omvorming van natuurschap door bijvoorbeeld afgraving) is deze gedragscode niet van toepassing.

1.4. Doelstelling

Doelstelling van het opstellen en werken met deze gedragscode is bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Culemborg, schade aan (beschermde) dieren en planten voorkomen of tot een minimum beperken. Daarnaast worden procedures vereenvoudigd door het gebruik van vrijstellingen

in plaats van ontheffingen. Door te werken met een goedgekeurde gedragscode kan, gemakkelijker dan in de huidige situatie, overtreding van de Flora- en faunawet worden voorkomen.

We hanteren de volgende uitgangspunten:

1. Doelgroep is 'de uitvoerende medewerker' (inclusief aannemers e.d.), deze moet goed met de gedragscode kunnen werken
2. De gedragscode moet praktisch zijn (en is daarom ook 'kort en bondig' gehouden)
3. De gedragscode moet werkbaar zijn voor de Gemeente Culemborg

De werkzaamheden die zijn genoemd in deze gedragscode worden uitgevoerd in het kader van de aan de gemeente opgedragen wettelijk taken, in het kader van de volksgezondheid en openbare orde en/of voor de bescherming van de flora- en fauna.

Het beheer van de openbare ruimte heeft ten doel om de inwoners van Culemborg een aantrekkelijke, schone en veilige leefomgeving te bieden. Ook een gezonde flora- en fauna draagt hier aan bij.

1.5. Kanttekeningen

Het zorgvuldig omgaan met beschermde planten- en diersoorten is uitgangspunt van deze gedragscode. Dit betekent echter niet dat in alle gevallen de flora en fauna voorrang krijgt. De veiligheid van de bewoners van Culemborg heeft namelijk eerste prioriteit. Bij calamiteiten kan het dus voorkomen dat er toch schade ontstaat aan de flora en fauna, bijvoorbeeld als een boom tijdens of na een storm gevaar oplevert voor de omgeving en gekapt moet worden. Ook van belang is het behoud van een goede doorstroming van de watergangen. Het gaat hierbij met name om de watergangen die van belang zijn voor de waterafvoer. De afvoer moet gewaarborgd zijn. In deze situaties zal 'in de geest van de gedragscode' gewerkt worden om de calamiteiten op te heffen. Bij eventueel te nemen maatregelen wordt een deskundige betrokken.

Bij calamiteiten en onvoorziene omstandigheden worden alle maatregelen goed gedocumenteerd. Het document wordt op een centrale plek worden gearchiveerd voor minimaal twee jaar.

1.6. De Natuur- en Vogelwacht Culemborg

De NVWC heeft een grote bijdrage geleverd aan het tot stand komen van deze gedragscode. Ze heeft inventarisaties uitgevoerd naar de verspreiding van relevante planten- en diersoorten uit de Flora- en faunawet. Daarnaast hebben ze de binnen de vereniging aanwezige kennis ter beschikking gesteld. De gemeente Culemborg bedankt de NVWC voor haar bijdrage en voor de prettige samenwerking.

1.7. Goedkeuring gedragscode

De gedragscode zal ter goedkeuring voorgelegd worden aan het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie.

2 De Flora- en faunawet

2.1. Inleiding

De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten.

2.2. Beschermde soorten

Onder de Flora- en faunawet zijn als beschermde soort aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende zoogdierensoorten (behalve de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis);
- alle van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van soorten in Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

De wet regelt onder meer beheer, schadebestrijding, jacht, handel, bezit en andere menselijke activiteiten die een schadelijk effect kunnen hebben op beschermde soorten

2.3. Doelstelling wet

De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde).

2.4. Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

2.5. Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om ervoor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Deze verbodsbepalingen houden onder andere in dat (beschermde) planten niet geplukt mogen worden. Dieren (beschermd of niet) mogen niet gedood, verwond of gevangen worden. Ook de plaatsen waar dieren verblijven zijn beschermd. Het uitzetten van dieren of planten in de vrije natuur is niet toegestaan, net zomin als het kopen of verkopen van (beschermde) planten of dieren, of producten die van (beschermde) planten of dieren zijn gemaakt

De beschermde Nederlandse wilde planten en dieren zijn in vier categorieën onder te verdelen:

- Tabel 1: Algemene soorten
- Tabel 2: Overige soorten
- Tabel 3: Specifieke soorten
- Vogels

Voor tabel 1 beschermde soorten geldt evenals bij de niet beschermde soorten de algemene zorgplicht en een vrijstelling indien er sprake is van bestendig beheer. Onder de juridisch zwaarder beschermde soorten vallen de tabel 2 en 3 soorten en alle vogels. Voor deze soorten geldt bij de uitvoering van bestendig beheer dat moet worden gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode of conform een door ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie verleende ontheffing.

In bijlage 1 zijn de tabel 1, 2, 3 soorten en vogels opgenomen.

3 Beschermde dier- en plantensoorten in Culemborg

De NVWC heeft in 2009 geïnventariseerd welke beschermde dier- en plantensoorten voorkomen in Culemborg. Deze inventarisatie is niet helemaal dekkend, maar geeft een goed beeld van de natuurwaarden in Culemborg. In de gevallen waar het vermoeden bestaat dat een beschermde soort aanwezig is, wordt aangenomen dat deze daadwerkelijk aanwezig is, totdat het tegendeel bewezen is. Op de kaart in bijlage 2 is een samenvatting opgenomen van de bekende aanwezige beschermde dier- en plantensoorten. Ook staan er Rode Lijst soorten op deze kaart die waardevol maar niet beschermd zijn.

3.1. Planten

Bebouwde kom

Op muren in de oude binnenstad en bij de Gelderland fabriek (station) staan steenbreekvaren (tabel 2), tongvaren (tabel 2) en muurvaren. In de Zump komt de rietorchis (tabel 2) voor. Verspreid over het westelijke deel van Culemborg staat aardaker (tabel 1) op een viertal plekken. Zwanebloem (tabel 1) staat massaal in de sloot langs de Hondwijk.

Onder meer in het noordwestelijk deel van de bebouwde kom van Culemborg en in de Zump zijn hoge natuurwaarden aanwezig in de vorm van sloot- en oeverplanten-vegetaties. Opmerkelijk is het voorkomen van reuzenpaardenstaart (Rode Lijst soort) op drie locaties: Roosje Voslaan, Gruttostraat en Gruttopad.

Buitengebied

Op enkele plaatsen staan zeldzame soorten zoals het hongerbloempje nabij de Lange Avontuurseweg / Holderweg. De westelijke berm van de Parallelweg Oost heeft een mooi schraal karakter. Er staat o.a. gewone veldsla. Langs het zuidelijke deel van de Parallelweg Oost (ter hoogte van het bosje) komen fraaie paddenstoelensorten zoals de grijze slanke amaniet en de populierenmelkzwam voor.

De nieuwe sloot langs de Parallelweg West (ten zuiden van de N320) ontwikkelt zich goed. In deze sloot komen onder meer sterrenkroos, kranswier en drijvend fonteinkruid voor.

3.2. Vissen

De aanwezigheid van beschermde vissen in Culemborg is bepaald aan de hand van bestaande onderzoeken en een quick scan uitgevoerd door de NVWC in 2009.

Flora- en faunawetsoorten, met name bittervoorn (tabel 3) en kleine modderkruiper (tabel 2) zijn in veel van de bemonsterde watergangen aanwezig. Soms gaat het daarbij om grotere aantallen. Naar verwachting komen in alle vijvers en sloten ten westen van de spoorlijn kleine modderkruipers en bittervoorns voor. Voor zijn voortplanting is de bittervoorn afhankelijk van grote zoetwatermosselen.

Hoewel de grote modderkruiper (tabel 3, habitatrichtlijn) bij de quick scan niet is gevonden, komt hij wel voor in watergangen in Culemborg.

Aangetroffen Rode Lijstsoorten

Het vetje is aangetroffen in veel watergangen. Daarbij gaat het vooral om de sloten aan de westzijde van Culemborg (Parijsch, Hoge Prijs, Bedrijventerrein Pavijen). Ook in de Ronde Haven en de Kleine

Lek komt deze soort in groten getale voor. Bijzonder is de geconstateerde voortplanting van winde in de natuurvriendelijke oevers in De Meer (aanwezigheid van visbroed).

Verder zijn er sloten en slootstelsels waar sprake is van een grote diversiteit aan andere vissoorten, zoals De Meer en de Prijsse wetering.

Ook de aanwezigheid van de aal is van belang. Deze soort neemt sterk af maar staat niet op de Rode Lijst omdat hij zich niet in Nederland voortplant.

3.3. Amfibieën

De gemeente Culemborg is rijk aan amfibieën. In de gemeente komen maar liefst acht soorten voor. Vier soorten zijn strikt beschermd (tabel 3) en komen, voor zover bekend, lokaal voor: kamsalamander, rugstreeppad, heikikker en poelkikker. De overige (tabel 1) soorten komen algemeen in heel Culemborg voor: kleine watersalamander, middelste groene kikker, gewone pad en bruine kikker. De Zump is het soortenrijkste gebied met zes soorten, waarvan twee tabel 3 soorten. De wateren in het noordwesten van Culemborg zijn opvallend rijk in aantallen dieren.

3.4. Vogels

Alle vogels in Nederland zijn beschermd. Verder zijn alle broedende vogels het hele broedseizoen beschermd (d.w.z. zo lang de vogels aan het broeden zijn). Van sommige soorten is het nest en de directe omgeving jaarrond beschermd. Deze soorten zijn genoemd in bijlage 1.

De steenuil, een rode lijst soort, komt nog in en aan de randen van de Culemborgse bebouwde kom voor. De huizen van Parijsch-2e fase (omgeving Boomkikkerlaan) vormen met hun witte, grote dakoverstekken een prima nestlocatie voor de huiszwaluw, ook een Rode Lijst soort.

Van andere voor gebouw- en groenbeheer gevoelige soorten als bijvoorbeeld gierzwaluw (Rode Lijst), huismus (Rode Lijst), groene specht (Rode Lijst), kerkuil, grote bonte specht, boomklever, mezen, roek zijn geen actuele locatiegegevens beschikbaar. De bosuil komt voor in de Plantage en de Dreven, het Rondeel en langs de Prijsseweg. Van deze soorten is de nestplaats jaarrond beschermd. Ook van riet- en watervogels zijn geen actuele locatiegegevens voorhanden.

3.5. Ongewervelden

In het werkgebied van de gemeente Culemborg komen geen wettelijk beschermde soorten kreeftachtigen, tweekleppigen, mieren, kevers, libellen en vlinders voor. Wel zijn er soorten die op de Rode Lijst staan, zoals glassnijder en vroege glazenmaker.

De strikt beschermde platte schijfhoren komt waarschijnlijk wel in de wateren in de gemeente Culemborg voor. De wijngaardslak komt niet voor.

3.6. Zoogdieren

Met name de vleermuizen zijn van belang in Culemborg. Deze staan in tabel 3 van de Flora- en faunawet en genieten de meest strikte bescherming.

In het kader van de gemeentelijke gedragscode beheer Flora- en faunawet zijn voor de vleermuizen de volgende gebieden van belang:

- Gebouwen als rust- en verblijfplaats
Gemeentelijke gebouwen kunnen van belang zijn als verblijfplaats van vleermuizen, zowel 's zomers als 's winters. Werk aan 't Spoel is een voorbeeld van een bouwwerk waar vleermuizen (kunnen) verblijven. Maar dat kan ook in kantoorgebouwen het geval zijn.
- Bomen als rust- en verblijfplaats
Bomen kunnen van belang zijn als verblijfplaats van vleermuizen, zowel 's zomers als 's winters. Vleermuizen zitten in holten en spleten en achter loshangende schors.
- Gebouwen en bomen die worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats zijn in principe jaarrond beschermd. Ook paar- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen zijn beschermd.
- Bomenlaan als vaste vliegroute voor vleermuizen. Bekeken moet worden of er voldoende alternatieve vliegroutes aanwezig zijn in de vorm van bomen en bebouwing.
- Door de gemeente beheerde water- en oeverpartijen als foerageer- en verbindingroutes.
Water met gevarieerde oevervegetatie vormen mooie verbindingroutes voor bepaalde soorten vleermuizen en zijn tevens geschikt foerageergebied.
- De Plantage als verblijfplaats en foerageergebied
In de Plantage komen o.a. de gewone en de ruige dwergvleermuis, de watervleermuis, de grootoorvleermuis, de laatvlieger en de rosse vleermuis voor. De watervleermuis en de rosse vleermuis zijn soorten die zich ook voortplanten in de Plantage. Hiervoor gebruiken ze de holtes in de oude bomen. Gedurende de zomer gebruiken ze deze holtes als rustplaats voor overdag. Het beheer van de Plantage is mede afgestemd op het voorkomen van vleermuizen.

Daarnaast komen de strikt beschermde bever en waterspitsmuis voor in waterrijke gebieden. De bever breidt zich sterk uit en is al een keeresignaleerd in Culemborg te koloniseren. De waterspitsmuis is juist sterk achteruit gegaan. Het is niet duidelijk hoe de verspreiding van deze moeilijk waar te nemen soort in de gemeente Culemborg is.

4 Hoe gaan we het aanpakken?

Deze gedragscode is opgesteld voor de hieronder vermelde werkzaamheden. Deze werkzaamheden vallen onder het begrip 'bestendig beheer en onderhoud' als bedoeld in art. 16b lid 1 sub a van het Vrijstellingenbesluit¹. Deze werkzaamheden worden (mede) uitgevoerd ten behoeve van de leefbaarheid, het aanzicht, de bescherming van de wilde flora en fauna, de openbare veiligheid en de volksgezondheid. De werkzaamheden worden uitgevoerd door of in opdracht van de gemeente Culemborg. Andere dan de genoemde werkzaamheden vallen niet onder de gedragscode.

1. Beheer en onderhoud van bomen
2. Beheer en onderhoud van struweel en bosplantsoen
3. Beheer en onderhoud van beplanting, heggen en hagen
4. Beheer en onderhoud van gazon
5. Beheer en onderhoud van bermen en ruig gras
 - a. klepelen
 - b. maaien en afvoeren
 - c. begrazen
6. Beheer en onderhoud van natuurvriendelijke oevers
7. Schonen/vegen van watergangen
8. Baggeren van watergangen
9. Beheer en onderhoud van gebouwen

Van bovenstaande werkzaamheden zijn in hoofdstuk 5 beheerkalenders opgenomen. Deze beheerkalenders zijn van toepassing als bovenstaande werkzaamheden uitgevoerd worden, en te beschermen soorten (tabel 2 en 3 of broedende vogels of relevante soorten van de Rode lijst) voorkomen.

¹ Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten van 28 november 2000, gewijzigd bij algemene maatregel van bestuur van 10 september 2004, van kracht geworden op 23 februari 2005.

5 Gedragsregels per werkzaamheid en beheerkalenders

In dit hoofdstuk zijn per werkzaamheid een aantal gedragsregels en een beheerkalender opgenomen. De gedragsregels per werkzaamheid moeten te allen tijde toegepast worden als op de locatie beschermde soorten uit tabel 2 en 3, broedende vogels, jaarrond beschermde nestplaatsen of andere relevante soorten voorkomen.

De beheerkalender is een instrument om de werkzaamheden te plannen. Door een goede planning te kiezen wordt de mogelijke schade voor beschermde soorten al bij voorbaat zeer sterk verkleind. In de beheerkalender is met een “stoplicht” kleuring aangegeven op welk moment de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden.

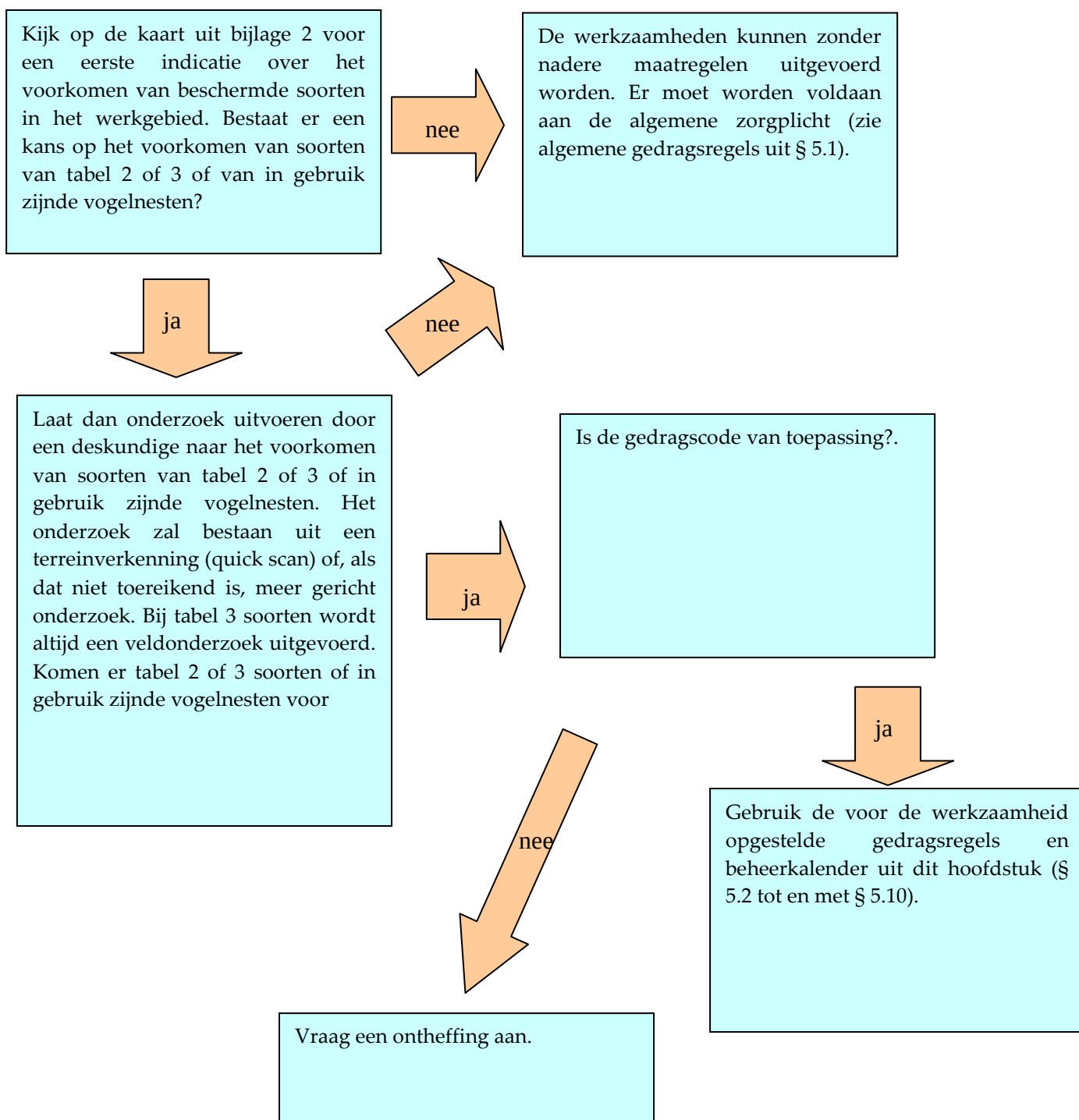
groen	voorkeursperiode voor het uitvoeren van werkzaamheden (wel rekening houden met ongewoon vroege of late planten en dieren)
oranje	werkzaamheden niet uitvoeren, tenzij speciale gedragsregels worden gevolgd, ter bescherming van soorten
rood	werkzaamheden niet uitvoeren

De tijdstippen van uitvoer van de werkzaamheden zijn per te beschermen dier- of plantengroep opgenomen in de beheerkalenders. Wordt een groep niet genoemd dan hebben de uit te voeren werkzaamheden geen noemenswaardige invloed op deze groep. Zo is de doelgroep ‘vissen’ niet opgenomen in de beheerkalender voor bomen.

De beheerkalenders zijn een belangrijk hulpmiddel voor de planning van werkzaamheden, ten behoeve van het minimaliseren van eventuele verstoring van flora en fauna. Van belang is om hier op te merken dat de aangegeven momenten waarop de werkzaamheden al dan niet (onder voorwaarden) kunnen worden uitgevoerd niet vast staan, maar richtlijnen zijn. Actieve perioden van bepaalde soorten kunnen verschillen.

Let op! Als een soortgroep in het werkgebied niet voorkomt, is planning volgens de beheerkalender ook niet nodig.

In het schema hieronder is aangegeven hoe deze gedragscode moet worden toegepast en wanneer gewerkt wordt met de gedragsregels en de beheerkalender.

Indien er een ingreep moet plaatsvinden in een gebied waar beschermde soorten voorkomen en het betreft maatregelen die niet onder bestendig beheer onder te brengen zijn, moet er per activiteit of project een ontheffing bij het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie worden aangevraagd.

5.1. Algemene gedragsregels

Met deze algemene gedragsregels moet te allen tijde rekening gehouden worden. Door volgens deze gedragsregels te werken wordt voldaan aan de algemene zorgplicht.

Algemeen

- De werkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat schade aan planten- en diersoorten minimaal is.
- In het bijzonder worden de werkzaamheden zo veel mogelijk gepland volgens de beheerkalenders (zie boven).
- De werkzaamheden worden zoveel mogelijk uitgevoerd met apparatuur die de minste schade aan flora en fauna aanricht.
- Voorafgaande aan de werkzaamheden wordt altijd bepaald of beschermde planten- en diersoorten aanwezig zijn op de locatie, in ieder geval met de kaart uit bijlage 4.
- Het beheer moet zoveel mogelijk gefaseerd in tijd en plaats plaatsvinden.
- Bij twijfel door de werkvoorbereider wordt de hulp van een deskundige² ingeschakeld.
- Potentiële verblijfplaatsen van amfibieën (en reptielen) in bladhopen en hopen, ruimten onder boomstronken en dergelijke worden ongemoeid gelaten.

² Deskundige in dit rapport: een persoon die aantoonbaar kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie voor de situatie en soorten, waarvoor hij of zij adviseert of begeleiding verzorgd. Dit is bijvoorbeeld een persoon die als ecologisch medewerker werkzaam is bij een erkend adviesbureau of voor de betreffende situatie een praktijkgerichte cursus of opleiding heeft gevolgd.

5.2. Beheer en onderhoud van bomen

Bomen in de gemeente Culemborg zijn vooral van belang voor (broed)vogels en vleermuizen. Werkzaamheden die relevant zijn voor deze gedragscode zijn het verwijderen van waterlot, stamschot en wortelopslag, snoeien, bestrijding van ziekten en plagen, rooien en kappen van bomen, vervangen van bomen, verwijderen van dood hout en klimplanten. Dit alles in het kader van regulier beheer en onderhoud. Het kappen van één of meerdere bomen in een rij, laan of andere groep bomen valt onder bestendig beheer en onderhoud als maximaal 30% van het aantal bomen gekapt wordt.

Standaard gedragsregels

- Groeiplaatsen van te beschermen plantensoorten mogen niet beschadigd worden tijdens de werkzaamheden. Let op met het rijden met materieel. Afhankelijk van de werkzaamheden worden de groeiplaatsen gemarkeerd en indien nodig fysiek beschermd tegen vallend hout.
- Voorafgaande aan het kappen van oude bomen met holtes zal een quick scan uitgevoerd worden op de aanwezigheid van beschermde soorten (o.a. holtebewoners). Indien nodig worden mitigerende maatregelen genomen in overleg met een deskundige. Deze maatregelen kunnen bijvoorbeeld zijn:
 - Voor elke aan te tasten of te verwijderen verblijfplaats nieuwe (tijdelijke) verblijfplaatsen creëren in de vorm van bijv. vleermuiskasten of uilenkasten.
 - Herplant van (grote) bomen waarin op (kortere) termijn weer verblijfplaatsen kunnen ontstaan.
 - Bij de planning van de werkzaamheden rekening houden met de seizoensactiviteiten van de beschermde soort om verstoring in de meest kwetsbare perioden te voorkomen
- Bij aantasting van het territorium van de steenuil zullen indien nodig de volgende maatregelen getroffen worden:
 - * werkzaamheden gefaseerd in tijd en ruimte uitvoeren
 - * alternatief foerageergebied creëren nabij het oorspronkelijke foerageergebied

Beheerkalender bomen												
Soort/Periode	jan	febr	maart	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Vogels												
Steenuilen*												
Vleermuizen**												
	voorkeursperiode voor het uitvoeren van werkzaamheden											
	werkzaamheden niet uitvoeren, tenzij onderstaande gedragsregels worden gevolgd											
	werkzaamheden niet uitvoeren											

* Geldt alleen voor het *kappen* van bomen die worden gebruikt als nest- of roestplaats door steenuilen.

** Geldt alleen voor het *kappen* van bomen die gebruikt worden door vleermuizen (vast te stellen door een deskundige).

Gedragsregels voor vogels als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Controleren bomen op de aanwezigheid van broedende vogels, zo kort mogelijk voor uitvoering van de werkzaamheden.
- Als broedende vogels (in gebruik zijnde nesten) in de boom aanwezig zijn mogen rooiwerkzaamheden niet uitgevoerd worden.
- Houdt bij de overige werkzaamheden voldoende afstand tot de bewoonde nesten zodat er geen verstoring plaatsvindt. De aan te houden afstand kan per soort verschillen en wordt bepaald door een deskundige.

- Bij jaarrond beschermde nesten moet door een deskundige vastgesteld worden dat er voldoende alternatieven in de omgeving beschikbaar zijn of gerealiseerd kunnen worden. Zijn er niet voldoende alternatieven beschikbaar, dan moet een ontheffing aangevraagd worden.

Gedragsregels voor vleermuizen als werkzaamheden (alleen kappen/rooien) in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Controleer de boom op de aanwezigheid van vleermuizen. Hiervoor moet een deskundige ingeschakeld worden.
Als de boom door vleermuizen gebruikt wordt als rust- of verblijfplaats, moet een ontheffing aangevraagd worden.

5.3. Beheer en onderhoud van struweel en bosplantsoen

Struweel en bosplantsoen is van belang voor (broed)vogels, diverse kleine zoogdieren, insecten etc. Onder deze gedragscode valt het beheer en onderhoud van bos, bosplantsoen, bosschages, houtopstanden in parken, struweel met of zonder bomen, hakhout en grazig struweel. Tot de werkzaamheden behoren onder meer dunnen, materiaal op rillen leggen, maaien van stobben en wortelopslag, verwijderen van zaailingen, gefaseerd terugzetten van struiken en bomen, inzaaien van kruiden, onkruidbeheersing en het verwijderen van zwerfvuil. Het kappen van bomen in het kader van dunning valt onder § 5.2.

Standaard gedragsregels

- Planten: groeiplaatsen van te beschermen plantensoorten mogen niet beschadigd worden tijdens de werkzaamheden. Afhankelijk van de werkzaamheden worden de groeiplaatsen gemarkeerd en indien nodig fysiek beschermd tegen vallend hout. Let op met het rijden met materieel.

Beheerkalender struweel en bosplantsoen												
Soort/Periode	jan	febr	maart	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Vogels												
Vleermuizen												
	voorkeursperiode voor het uitvoeren van werkzaamheden											
	werkzaamheden niet uitvoeren, tenzij onderstaande gedragsregels worden gevolgd											
	werkzaamheden niet uitvoeren											

Gedragsregels voor vogels als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Controleer struweel en bosplantsoen op de aanwezigheid van broedende vogels, zo kort mogelijk voor uitvoering van de werkzaamheden.
- Als broedende vogels aanwezig zijn mogen rooiwerkzaamheden niet uitgevoerd worden.
- Houd bij de overige werkzaamheden voldoende afstand tot de bewoonde nesten zodat er geen verstoring plaatsvindt. De aan te houden afstand kan per soort verschillen en wordt bepaald door een deskundige.

Gedragsregels voor vleermuizen als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Controleer of struweel of bosplantsoen in gebruik is als vliegroute of foerageergebied voor vleermuizen (te beoordelen door deskundige).
- Als dat niet het geval is kunnen de werkzaamheden zonder nadere gedragsregels worden uitgevoerd.
- Als dat wel het geval is dient de deskundige een plan op te stellen waarbij de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zonder het functioneren van verblijfplaatsen te beperken.

5.4. Beheer en onderhoud van beplanting, heggen en hagen

Het gaat om het beheer en onderhoud van (vakken met) struiken, heesters, rozen, heggen en hagen. Tot de werkzaamheden behoren onder meer spitten, inplanten, inboeten, planten, snoeien, scheren, knippen, uitmaaïen, afsnijden, rooien, bemesten, grond bewerken, verwerken en versnipperen van vrijgekomen materiaal, schoffelen, onkruidbeheersing en het verwijderen van zwerfvuil. Het rooien van beplanting, heggen en hagen valt onder bestendig beheer en onderhoud als maximaal 30% van de beplanting, haag of heg gerood wordt.

Standaard gedragsregels

- Planten: groeiplaatsen van te beschermen plantensoorten mogen niet beschadigd worden tijdens de werkzaamheden. Afhankelijk van de werkzaamheden worden de groeiplaatsen gemarkeerd en indien nodig fysiek beschermd tegen vallend hout. Let op met het rijden met materieel.

Beheerkalender beplanting, heggen en hagen												
Soort/Periode	jan	febr	maart	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Vogels												
	voorkeursperiode voor het uitvoeren van werkzaamheden											
	werkzaamheden niet uitvoeren, tenzij onderstaande gedragsregels worden gevolgd											
	werkzaamheden niet uitvoeren											

Gedragsregels voor vogels als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Controleer beplanting op de aanwezigheid van broedende vogels, zo kort mogelijk voor uitvoering van de werkzaamheden.
- Als broedende vogels aanwezig zijn mogen rooiwerkzaamheden niet uitgevoerd worden.
- Houdt bij de overige werkzaamheden voldoende afstand tot de bewoonde nesten zodat er geen verstoring plaatsvindt. De aan te houden afstand kan per soort verschillen en wordt bepaald door een deskundige.

5.5. Beheer en onderhoud van gazon

Dit betreft het onderhoud van gazon, al dan niet met stinzenflora. In de gemeente Culemborg bestaat uit beheer uit gemiddeld 26 maal per jaar maaien waarbij het afgemaaide gras blijft liggen. Maaien en het verwijderen van zwerfafval zijn de meest relevante werkzaamheid bij het beheer en onderhoud van gazon. Bemesten, verticuteren e.d. wordt vrijwel niet uitgevoerd in Culemborg (alleen soms bemesten van sportvelden en incidenteel een trapveldje).

Standaard gedragsregels

- Gazon met stinzenflora niet maaien vóór 1 juni of als het bladgewas nog niet is afgestorven. Overigens kunnen de werkzaamheden zonder nadere gedragsregels worden uitgevoerd.
- Als er gazon wordt gemaaid langs wateren die van belang zijn voor de voortplanting van amfibieën wordt in de periode vanaf 15 maart tot 15 augustus pas gemaaid op een tijdstip dat de amfibieën voldoende zijn opgewarmd. Dit tijdstip wordt bepaald door een deskundige.
- Er moet één richting op gewerkt worden, zodat de dieren (onder andere ook kleine zoogdieren) kunnen vluchten naar dat deel dat niet gemaaid wordt.

5.6. Beheer en onderhoud van bermen en ruig gras

Het beheer en onderhoud van bermen en ruig gras wordt in de gemeente Culemborg op drie manieren uitgevoerd:

1. Klepelen

Het klepelen van bermen wordt uitgevoerd op bermen in het buitengebied, met uitzondering van de bermen langs de Lange Aventura, Stokvisweg, Breedsteeg en Zowijkseweg.

2. Maaien en afvoeren

Dit beheerbeleid wordt toegepast op bermen en ruig gras met een hogere natuurwaarde. Dit betreft vooral de bermen in de bebouwde kom, met name in het westelijk deel van Culemborg.

3. Begrazing

Culemborg heeft een aantal gebieden waarop begrazing wordt toegepast. Het gaat om de Baarsem- en Goilberdingerwaard, de Zump, de Bosboomgaard, de Landzichtweg, het terreintje bij de Kamille en de Luthulisingel. Hier wordt een extensieve begrazingsdruk van één dier per twee hectare gehanteerd. Onderhoudswerkzaamheden die in deze terreinen worden uitgevoerd zijn: bestrijding van houtige gewassen door zagen en klepelen en het uitslepen van molshopen.

Standaard gedragsregels

- Het maaibeheer moet afgestemd worden op de aanwezige natuurwaarden.
- De begrazingsdruk in de te begrazen gebieden mag niet te hoog zijn. Voor de Baarsem- en Goilberdingerwaard is dit geregeld in het beheerplan. Voor de overige gebieden zullen hier richtlijnen voor op papier gezet moeten worden.
- Planten: groeiplaatsen van te beschermen plantensoorten mogen niet beschadigd worden tijdens de werkzaamheden. Afhankelijk van de werkzaamheden worden de groeiplaatsen gemarkeerd. Let op met het rijden met materieel.
- Amfibieën: langs wateren die van belang zijn voor de voortplanting van amfibieën wordt in de periode vanaf 15 maart tot 15 augustus binnen een zone van 1 meter van de voortplantingswateren geklepeld of gemaaid met een maaahoogte van tenminste 7 centimeter.
- Aanbevolen wordt altijd een deel van het perceel niet te maaien (10-25%), zodat ongewervelden hierin kunnen overleven. De plek kan per maaibeurt wisselen.
- Er moet één richting op gewerkt worden, zodat de dieren (onder andere ook kleine zoogdieren) kunnen vluchten naar dat deel dat niet gemaaid wordt.

Beheerkalender bermen en ruig gras klepelen, maaien en afvoeren, begrazen en onderhouden												
Soort/Periode	jan	febr	maart	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Vogels												
Planten												
Bever												
Waterspitsmuis												

Gedragsregels voor vogels als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Controleer de begroeiing op de aanwezigheid van broedende vogels, zo kort mogelijk voor uitvoering van de werkzaamheden..
- Houdt bij werkzaamheden voldoende afstand tot de bewoonde nesten zodat er geen verstoring plaatsvindt. De aan te houden afstand kan per soort verschillen en wordt bepaald door een deskundige.

- Als kuikens van weidevogels aanwezig zijn, wordt van binnen naar buiten gemaaid. In geval van bermen wordt van de weg naar de watergang gemaaid.
- Als grondbroedende vogels (bijvoorbeeld Kievit en scholekster) op, in of aan het water (bijvoorbeeld wilde eend, meerkoet) aanwezig zijn of direct rond het te maaien perceel, wordt intern of extern een deskundig advies gevraagd over de te volgen werkwijze.

Gedragsregels voor planten als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Op percelen waarop beschermde soorten van tabel 2 voorkomen moet het maaisel twee tot vijf werkdagen blijven liggen om zaadval mogelijk te maken. Daarna wordt het maaisel afgevoerd om verstikking van de bodem te voorkomen en verschraving te bevorderen. Deze percelen en bermen worden dus niet of alleen met een eco-bak geklepeld.

Gedragsregels voor bever als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Binnen 10 m rondom burcht/hut geen werkzaamheden uitvoeren. Als binnen 100 m rondom de burcht gemaaid wordt, alleen maaien van september t/m maart. Werkzaamheden rustig opbouwen zodat dieren tijdelijk en/of op tijd een ander onderkomen kunnen vinden. Niet werken tijdens zonsondergang en zonsopkomst.

Gedragsregels voor waterspitsmuis als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Werk gefaseerd, laat tenminste één derde van het perceel ongemoeid.

5.7. Beheer en onderhoud van natuurvriendelijke oevers

In het kader van het Waterplan is het de bedoeling om steeds meer natuurvriendelijke oevers aan te leggen in Culemborg. Voorbeeld is de oevers langs de Oostersingel. Ook de Parkstrook zal voorzien worden van natuurvriendelijke oevers.

Tot de werkzaamheden behoren het maaien en het afvoeren van het maaisel. Het schonen van de watergang wordt behandeld in § 5.8.

Standaard gedragsregels

- Het maaisel moet twee tot vijf werkdagen blijven liggen om zaadval mogelijk te maken. Daarna wordt het maaisel afgevoerd om verstikking van de bodem te voorkomen en verschraling te bevorderen.
- Minimaal 10% van het te maaien oppervlak wordt ongemoeid gelaten. Het te sparen gedeelte wordt per keer gewisseld. Dit wordt op een plankaart van het te maaien gebied aangegeven.
- Als er wordt gemaaid langs wateren die van belang zijn voor de voortplanting van amfibieën wordt in de periode vanaf 15 maart tot 15 augustus pas gemaaid op een tijdstip dat de amfibieën voldoende zijn opgewarmd. Dit tijdstip wordt bepaald door een deskundige.
- Er moet één richting op gewerkt worden, zodat de dieren (onder andere ook kleine zoogdieren) kunnen vluchten naar dat deel dat niet gemaaid wordt.

Beheerkalender natuurvriendelijke oevers												
Soort/Periode	jan	febr	maart	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Amfibieën												
Vissen												
Vogels												
Bever												
Waterspitsmuis												
Planten												
	voorkeursperiode voor het uitvoeren van werkzaamheden											
	werkzaamheden niet uitvoeren, tenzij onderstaande gedragsregels worden gevolgd											
	werkzaamheden niet uitvoeren											

Gedragsregels voor vissen van tabel 2 en 3 als werkzaamheden in 'oranje of rode tijdstip' worden uitgevoerd (bij werkzaamheden onder de waterspiegel)

- Het maaisel wordt meteen steekproefsgewijs onderzocht op de aanwezigheid van relevante soorten vissen (bittervoorn, grote modderkruiper) en zoetwatermosselen. Als deze aangetroffen worden moet het schoonsel geheel nagelopen worden en worden aangetroffen dieren zoveel mogelijk teruggezet in het water op een locatie van de watergang waar geen werkzaamheden (gaan) plaatsvinden of waar de werkzaamheden reeds zijn afgerond.
- Het maaien vindt alleen plaats bij watertemperaturen tussen de 0 en 25 graden Celsius; er wordt niet gemaaid als er ijsgang is of als het vriest..

Gedragsregels voor vogels als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Controleer de begroeiing op de aanwezigheid van broedende vogels, zo kort mogelijk voor uitvoering van de werkzaamheden..
- Voorkomen vernieling en verstoring van nesten van broedende vogels door voldoende afstand te houden. De aan te houden afstand kan per soort verschillen en wordt bepaald door een deskundige.
- Houdt bij de overige werkzaamheden voldoende afstand tot de bewoonde nesten zodat er geen verstoring plaatsvindt.

Gedragsregels voor bever als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Binnen 10 m rondom burcht/hut geen werkzaamheden uitvoeren. Als binnen 100 m rondom de burcht gemaaid wordt, alleen maaien van september t/m maart. Werkzaamheden rustig opbouwen zodat dieren tijdelijk en/of op tijd een ander onderkomen kunnen vinden. Niet werken tijdens zonsondergang en zonsopkomst. Onderhoud vindt plaats vanaf de oever tegenover de burcht. Maaisel niet binnen 50 meter van de burcht op de kant afzetten

Gedragsregels voor waterspitsmuis als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Werk gefaseerd, laat tenminste één derde van tenminste één oever ongemoeid.

Gedragsregels voor planten als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Er wordt niet met materieel gereden over de groeiplaatsen van beschermde soorten. Afhankelijk van de werkzaamheden worden de groeiplaatsen gemarkeerd en indien nodig fysiek beschermd

5.8. Schonen/vegen van watergangen

Tot de werkzaamheden behoren onder meer het vanaf de oever of met behulp van een maaiboot met open maaibak maaien van drijvende en ondergedoken waterplanten in sloten, poelen en vijvers en het verwijderen van drijfvuil. Het verwijderen van bagger valt niet onder de werkzaamheden (zie § 6.9), de vegetatie wordt boven de bodem 'afgeknipt'. Het schonen/vegen van watergangen vindt plaats met een maaikorf,

De frequentie en periode van schoning wordt aangepast. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezige soorten en de periode waarin gebaggerd kan worden. Er wordt een slotenkaart opgesteld door een ecologisch adviesbureau waarin watergangen zijn gecategoriseerd op grond van natuurwaarden. De categorisering is bepalend voor de wijze en periode van uitvoeren. De gedragscode wordt hierbij als uitgangspunt gebruikt.

Standaard gedragsregels

- Indien de watergang een doodlopend eind heeft wordt met schonen begonnen bij het doodlopend eind en naar het aangetakt eind toe gewerkt.
- Als de dimensionering van de sloot het toelaat kan soms volstaan worden met alleen het schonen van het middendeel van de sloot oeverzones intact te laten. Dit is ecologisch gezien waardevol omdat het belangrijkste deel van het leefgebied van beschermde soorten dan zo min mogelijk wordt aangetast.
- Van watergangen waarin relevante soorten van de Rode lijsten voorkomen, wordt als dit mogelijk is i.v.m. de vereiste doorstroming, alleen het midden van de sloot geschoond, of wordt de vegetatie aan één oever gespaard.
- Langs wateren die van belang zijn voor de voortplanting van amfibieën wordt in de periode vanaf 15 maart tot 15 augustus binnen een zone van 1 meter van de voortplantingswateren gemaaid met een maaihogte van tenminste 7 centimeter.

Beheerkalender schonen/vegen van watergangen												
Soort/Periode	jan	febr	maart	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Amfibieën												
Kamsalamander												
Vissen												
Platte schijfhoren												
Bever												
Waterspitsmuis												
Vogels												
Planten												
	voorkeursperiode voor het uitvoeren van werkzaamheden											
	werkzaamheden niet uitvoeren, tenzij onderstaande gedragsregels worden gevolgd											
	werkzaamheden niet uitvoeren											

Gedragsregels voor amfibieën (waaronder kamsalamander) en vissen van tabel 2 en 3 als werkzaamheden in 'oranje of rode tijdstip' worden uitgevoerd

- Het schoonsel wordt meteen steekproefsgewijs onderzocht op de aanwezigheid van relevante soorten vissen (bittervoorn, grote modderkruiper), amfibieën (kamsalamander, rugstreeppad, heikikker, poelkikker; ook larven) en zoetwatermosselen. Als deze aangetroffen worden moet het schoonsel geheel nagelopen worden en worden aangetroffen dieren zoveel mogelijk teruggezet in het water op een locatie van de watergang waar geen werkzaamheden (gaan) plaatsvinden of waar de werkzaamheden reeds zijn afgerond.

- Het schonen vindt alleen plaats bij watertemperaturen tussen de 0 en 25 graden Celsius; er wordt niet geschoond als er ijsgang is of als het vriest..

Gedragsregels voor platte schijfhoren als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Werk gefaseerd. Laat tenminste één derde van tenminste één oever ongemoeid.

Gedragsregels voor bever als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Binnen 10 m rondom burcht/hut geen werkzaamheden uitvoeren. Als binnen 100 m rondom de burcht geschoond wordt, alleen schonen van september t/m maart. Werkzaamheden rustig opbouwen zodat dieren tijdelijk en/of op tijd een ander onderkomen kunnen vinden. Niet werken tijdens zonsondergang en zonsopkomst. Schonens vindt plaats vanaf de oever tegenover de burcht. Het onderwatertalud aan de burchtzijde dient gespaard te blijven. Schoonsel uit de watergang niet binnen 50 meter van de burcht op de kant afzetten

Gedragsregels voor waterspitsmuis als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Werk gefaseerd, laat tenminste één derde van tenminste één oever ongemoeid.

Gedragsregels voor vogels als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Controleer de begroeiing op de aanwezigheid van broedende vogels, zo kort mogelijk voor uitvoering van de werkzaamheden..
- Houdt bij de werkzaamheden voldoende afstand tot de bewoonde nesten zodat er geen verstoring plaatsvindt. De aan te houden afstand kan per soort verschillen en wordt bepaald door een deskundige.

Gedragsregels voor planten als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Er wordt niet met materieel gereden over de groeiplaatsen van beschermde soorten. Afhankelijk van de werkzaamheden worden de groeiplaatsen gemarkeerd en indien nodig fysiek beschermd
- Schoonsel wordt niet op de oever gedeponeed waar groeiplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn. Afhankelijk van de werkzaamheden worden de groeiplaatsen gemarkeerd en indien nodig fysiek beschermd

5.9. Baggeren van watergangen

Deze werkzaamheid omvat het verwijderen van baggerslib vanaf de oever met een kraan of met behulp van een baggerboot in het kader van het onderhoud van watergangen, vijvers, poelen en plassen.

Standaard gedragsregels

- Indien de watergang een doodlopend eind heeft wordt met baggeren begonnen bij het doodlopend eind en naar het aangetakt eind toe gewerkt.

Beheerkalender baggeren van watergangen												
Soort/Periode	jan	febr	maart	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Amfibieën												
Kamsalamander												
Vissen												
Platte schijfhoren												
Vogels												
Planten												
	voorkeursperiode voor het uitvoeren van werkzaamheden											
	werkzaamheden niet uitvoeren, tenzij onderstaande gedragsregels worden gevolgd											
	werkzaamheden niet uitvoeren											

Gedragsregels voor vissen en amfibieën van tabel 2 en 3 (waaronder kamsalamander) als werkzaamheden in 'oranje of rode tijdstip' worden uitgevoerd

- De bagger wordt meteen steekproefsgewijs onderzocht op de aanwezigheid van relevante soorten vissen (bittervoorn, grote modderkruiper), amfibieën (kamsalamander, rugstreeppad, heikikker, poelkikker; ook larven) en zoetwatermosselen. Als deze aangetroffen worden moet de bagger geheel nagelopen worden en worden aangetroffen dieren zoveel mogelijk teruggezet in het water op een locatie van de watergang waar geen werkzaamheden (gaan) plaatsvinden of waar de werkzaamheden reeds zijn afgerond.
- Het baggeren vindt alleen plaats bij watertemperaturen tussen de 0 en 20 graden Celsius; er wordt niet gebaggerd bij ijsgang en bij vorst.

Gedragsregels voor platte schijfhoren als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Werk gefaseerd. Laat tenminste één derde van tenminste één oever ongemoeid.

Gedragsregels voor vogels als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Controleer de oevers en de watergang op de aanwezigheid van broedende vogels, zo kort mogelijk voor uitvoering van de werkzaamheden.
- Houdt bij de werkzaamheden voldoende afstand tot de bewoonde nesten zodat er geen verstoring plaatsvindt. De aan te houden afstand kan per soort verschillen en wordt bepaald door een deskundige.

Gedragsregels voor planten als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

- Er wordt niet met materieel gereden over de groeiplaatsen van beschermde soorten. Afhankelijk van de werkzaamheden worden de groeiplaatsen gemarkeerd en indien nodig fysiek beschermd.
- Bagger wordt niet in de een dikte van meer dan 5 cm op de oever gedeponneerd waar groeiplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn. Afhankelijk van de werkzaamheden worden de groeiplaatsen gemarkeerd en indien nodig fysiek beschermd.

5.10. Beheer en onderhoud van gebouwen

Het betreft het regulier onderhoud van bouwwerken, bijvoorbeeld het herstellen van dakbedekkingen, goten en afwateringen, daklijsten, kozijnen, deuren, voegwerk, verwarmingsinstallaties en rioleringen, schilderwerk (schuren, stoppen en schilderen), schoonspuiten en impregneren van gevels, verwijderen van graffiti, enzovoorts. Ook onderhoud in gebouwen valt hieronder, dat kan van belang zijn voor bijvoorbeeld vleermuizen en vogels.

Standaard gedragsregels

Bij werkzaamheden aan en in gebouwen moet altijd rekening gehouden worden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen en van jaarrond beschermde nesten van vogels (o.a. kerkuil, steenuil, gierzwaluw en huismus). Voorafgaande aan de werkzaamheden moet door een terzake kundige gecontroleerd worden of vleermuizen gebruik maken van het gebouw en of er jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn.

Beheerkalender onderhoud gebouwen												
Soort/Periode	jan	febr	maart	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Planten												
Vleermuizen												
Vogels												
	voorkeursperiode voor het uitvoeren van werkzaamheden											
	werkzaamheden niet uitvoeren, tenzij onderstaande gedragsregels worden gevolgd											
	werkzaamheden niet uitvoeren											

Gedragsregels voor planten als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

Bij werkzaamheden worden de plaatsen waar beschermde muurplanten van tabel 2 of van de Rode lijst groeien ontzien. Als dat niet mogelijk is, worden de planten inclusief het substraat onder leiding van een deskundige tijdelijk in een depot geplaatst. Hiervoor is ontheffing nodig van artikel 13 van de Flora- en faunawet.

Gedragsregels voor vleermuizen als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

De werkzaamheden worden uitgevoerd in een periode, dat de vleermuizen niet in het bouwwerk aanwezig zijn en zodanig dat de vleermuizen de door hen gebruikte ruimte(n) na de werkzaamheden opnieuw kunnen gebruiken. Als dat niet mogelijk is, wordt een ontheffing aangevraagd.

Gedragsregels voor vogels als werkzaamheden in 'oranje tijdstip' worden uitgevoerd

Als vogels op of in het bouwwerk broeden worden de werkzaamheden uitgevoerd in een periode dat de vogels het bouwwerk niet gebruiken en zodanig, dat de vogels na de werkzaamheden opnieuw in of op het bouwwerk kunnen broeden. Als dat niet mogelijk is, wordt een ontheffing aangevraagd.

6 Omgaan met onverwachte situaties en calamiteiten

6.1. Inleiding

Het kan zijn dat tijdens de werkzaamheden blijkt dat er een beschermde soort in het werkgebied voorkomt, die daar niet bekend was. Het kan ook zijn dat er twijfel ontstaat over de beste wijze om met een beschermde soort om te gaan, bijvoorbeeld doordat de werkzaamheden op een vernieuwende manier worden uitgevoerd, of doordat er twee soorten zijn met verschillende eisen, of doordat de inzichten over het effect van beschermingsmaatregelen veranderen. Het kan ook zijn dat er een calamiteit optreedt, waarbij direct ingrijpen ten behoeve van de veiligheid geboden is en de bescherming van flora en fauna op de tweede plaats komt. In dit hoofdstuk wordt geregeld hoe dan moet worden opgetreden (ten aanzien van beschermde flora en fauna)

6.2. Onvoorzien en twijfel

In gevallen waarin deze gedragscode niet voorziet en bij twijfel over de meest adequate uitvoering van maatregelen, wordt tijdig advies van een deskundige ingewonnen. Maatregelen worden conform advies uitgevoerd.

6.3. Afwijkingen

Als het in een concreet geval niet mogelijk is, of voor de betreffende soort(en) niet wenselijk, om te handelen volgens de gedragsregels in deze gedragscode mag van de gedragsregels in deze gedragscode worden afgeweken onder de volgende voorwaarden:

- Een ter zake deskundige onderbouwt in het (uitvoerings)plan waarom het in een concrete situatie niet mogelijk is, of voor de betreffende beschermde soorten niet wenselijk, om te handelen volgens de gedragsregels in deze gedragscode. Het is in elk geval niet wenselijk om te handelen volgens de in de gedragscode beschreven gedragsregel, wanneer toepassing van de goedgekeurde gedragsregel in voorkomend geval een negatief effect voor de betreffende soort met zich meebrengt.
- Een ter zake deskundige stelt een advies op waaruit blijkt dat de aangepaste werkwijze niet leidt tot grotere schade aan beschermde soorten dan de voorgeschreven werkwijze.
- De gemeente beschrijft de aangepaste werkwijze voldoende gedetailleerd en instrueert de aannemer of uitvoerders overeenkomstig.
- De beschrijving van de aangepaste werkwijze is op het werk en bij de directievoerder van het werk aanwezig.

Als deze aangepaste werkwijze niet mogelijk is, wordt ontheffing aangevraagd.

6.4. Onverwachte soorten

Als op een uitvoeringslocatie een strikt beschermde soort wordt aangetroffen waarvan het voorkomen niet bekend was, wordt direct advies van een deskundige ingewonnen. Als het een soort betreft die in deze gedragscode wordt behandeld worden de toepasselijke gedragsregels gevolgd. Als het een voor het werkgebied nieuwe soort betreft worden zodanige mitigerende maatregelen genomen dat overtredingen effectief worden voorkomen. Zo nodig wordt ontheffing aangevraagd.

6.5. Calamiteiten

Bij calamiteiten (onvoorzienbare noodgevallen) worden gedragsregels gevolgd, die passen bij de geest van deze gedragscode. Hierbij wordt (als de situatie dat toelaat) een deskundige ingeschakeld, voor een advies over de wijze waarop de schade aan beschermde soorten, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen.

De gevolgde werkwijze en eventuele effecten op beschermde soorten wordt schriftelijk vastgelegd. Zo kan achteraf worden vastgesteld dat het ging om een niet-voorzienbaar noodgeval en dat naar omstandigheden naar beste kunnen is gehandeld.

7 Implementatie en actualisatie

7.1. Huidige werkwijze

De gemeente Culemborg heeft een naam hoog te houden als groene en duurzame gemeente. Het mooie buitengebied, de ecologische wijk Lanxmeer en bijvoorbeeld de begrazing met schapen in de woonwijken hebben Culemborg op de kaart gezet. Ook projecten als natuurpark De Zump, het herstel van Zocherpark De Plantage en de natuur in de uiterwaarden dragen bij aan het 'groene imago'. Diverse bijzondere planten en diersoorten vinden hun onderkomen in Culemborg. Zo zitten er in de Plantage diverse soorten vleermuizen, waarvan een aantal zich daar ook voortplanten. De Baarsem- en Goilberdingerwaard is een mooi gebied voor diverse vogels, amfibieën en insecten. Maar ook in de woonwijken zijn diverse plant- en diersoorten te vinden die bescherming verdienen. Vooral in en langs de watergangen in het westelijk deel van Culemborg zijn de natuurwaarden hoog.

Bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte moet de gemeente rekening houden met de aanwezigheid van (beschermde) planten en diersoorten. In de praktijk gebeurt dit helaas niet structureel. Oorzaken als tijdsdruk, druk van andere instanties, planning, financiën, maar ook onwetendheid kunnen hier een rol bij spelen. Met het vaststellen en invoeren van een gedragscode, maar vooral door het aanpassen van een aantal werkwijzen, kan een grote stap gezet worden. Door het beheer en onderhoud te faseren in plaats en tijd kunnen de natuurwaarden in Culemborg behouden en verbeterd worden. Omdat een aantal natuurwaarden sterk gerelateerd zijn aan de watergangen is afstemming met de gedragscode en protocollen van het Waterschap Rivierenland wenselijk.

De gedragscode staat nu op papier, maar veel belangrijker is dat het document ook gaat leven onder de mensen die ermee moeten werken. Betrokkenheid en verantwoordelijkheid zijn hierbij van belang. Medewerkers van de buitendienst zullen op de hoogte gesteld worden van de gedragscode en hun zal duidelijk gemaakt worden hoe ze hier mee om moeten gaan. Dit zal op de volgende manier vorm gegeven worden:

1. Bespreken van de concept gedragscode met de wijkbeheerders en andere medewerkers die erbij betrokken zijn.
2. Naar aanleiding van deze gesprekken eventueel aanpassen van de gedragscode.
3. Vaststellen van de gedragscode door de gemeente.
4. Ter goedkeuring aanbieden van de gedragscode aan het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie.
5. Cursus voor alle medewerkers van de buitendienst waarin het gebruik van de gedragscode wordt uitgelegd en de medewerkers ook meer te horen krijgen over de soorten in Culemborg. Dit zal in overleg en eventueel met hulp van de NVWC plaatsvinden. Ook zal een ecologisch adviesbureau hierbij betrokken kunnen worden.
6. De eerste periode zullen de medewerkers begeleid worden door de teamhoofden bij het gebruik van de gedragscode. Deze begeleiding houdt in dat er voorafgaande aan geplande werkzaamheden samen met de medewerkers gekeken wordt of de gedragscode van toepassing is en hoe hier mee gewerkt gaat worden. Na afloop van de werkzaamheden vindt een korte evaluatie plaats.
7. De gedragscode zal op de agenda van periodieke teamoverleggen gezet worden en er zal op deze wijze dus regelmatig aandacht aan besteed worden.
8. Alle vaste aannemers, loonwerkers e.d. die betrokken zijn bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte krijgen een exemplaar van deze gedragscode met de opdracht hiermee bij de

uitvoering van hun werkzaamheden rekening te houden. Voortaan zal in bestekken/opdrachten naar aannemers worden opgenomen dat er volgens deze gedragscode gewerkt moet worden.

9. Na een half jaar vindt een eerste evaluatie plaats in overleg met de NVWC.
10. Vervolgens vindt jaarlijks een evaluatie plaats, waarna de werkprocessen/werkkalenders eventueel bijgesteld kunnen worden. Ook deze evaluatie vindt plaats in overleg met de NVWC.
11. De resultaten van de evaluaties worden vastgelegd in een verslag en indien nodig worden de werkprocessen/werkkalenders aangepast. Deze werkprocessen/werkkalenders zullen opgesteld worden nadat de gedragscode is vastgesteld en zijn een instrument voor de uitvoering.
12. Op de kaart in bijlage 2 is een samenvatting opgenomen van de bekende aanwezige beschermde dier- en plantensoorten. In de verspreiding van plant- en diersoorten kunnen veranderingen optreden. Het is daarom goed om de soortenlijst op kaart periodiek te actualiseren, bij voorkeur eens in de drie jaar.

8 Taken en verantwoordelijkheden

Een groot deel van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte vindt plaats door de eigen dienst. Een deel van de werkzaamheden wordt uitbesteed. Het is van belang dat zowel medewerkers als ingehuurde aannemers, loonwerkers e.d. op de hoogte zijn van de regels die in Culemborg gelden met betrekking tot het werken met de gedragscode. De gemeente is voor het bevoegd gezag altijd het aanspreekpunt.

De teamhoofden zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de regels van deze gedragscode. Zij moeten ervoor zorgen dat de medewerkers zich houden aan deze regels en hier dus ook de benodigde aandacht aan schenken. Daarnaast hebben de individuele medewerkers natuurlijk hun eigen verantwoordelijkheid. Het is van groot belang dat ze deze verantwoordelijkheid ook krijgen en nemen, omdat zij tenslotte degene zijn die de maatregelen uitvoeren. Uiteindelijk is via de afdelingsmanager het college van B&W eindverantwoordelijk.

De aannemer heeft zijn eigen verantwoordelijkheid er op toe te zien dat de werkzaamheden in overeenstemming met de Flora- en faunawet worden uitgevoerd. De aannemer zorgt er voor dat deze gedragscode op het werk aanwezig is. De aannemer zorgt voor een adequate gerichte instructie van het uitvoerend personeel, zodat deze weten welke beschermde soorten voorkomen en welke maatregelen zij moeten nemen om schade te voorkomen. De gemeente houdt hierop steekproefsgewijs toezicht. De gemeente kan de aannemer aansprakelijk stellen voor het niet naleven van de gedragscode, ongeacht of hierdoor schade is ontstaan of niet. Ook kan de gemeente jegens de aannemer sancties treffen, als blijkt dat er niet in overeenstemming met de gedragscode is gewerkt.

Bijlage 1 Overzicht beschermde soorten Flora- en faunawet

Het Vrijstellingenbesluit³ bepaalt dat er vrijstellingen van verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet gelden, als men aantoonbaar volgens een goedgekeurde gedragscode werkt. Het Vrijstellingenbesluit stelt verschillende regels voor verschillende groepen beschermde soorten. Deze worden aangeduid als soorten van tabel 1, 2 en 3. De soorten in tabel zijn het meest strikt beschermd. Voor vogels gelden regels die vergelijkbaar zijn met die van tabel 3.

Voor de soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling. Voor deze groep is, net als voor alle onbeschermde soorten, de zorgplicht van toepassing. Voor soorten van tabel 2 en 3 geldt alleen ene vrijstelling als aantoonbaar volgens een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Voor soorten van tabel 3 en ook voor vogels betekent dit overigens dat een uitgebreide inspanning is vereist om overtredingen te voorkomen.

In deze bijlage zijn alle soorten van tabellen 1, 2 en 3 opgenomen, plus vogelsoorten met jaarrond beschermd nest. Overigens zijn alle soorten vogels strikt beschermd; hun nestplaatsen zolang deze in gebruik zijn.

Tabel 1 soorten

Zoogdieren

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Mol	<i>Talpa europea</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Reptielen en amfibieën

Bastaardkikker	<i>Rana esculenta</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>

³ Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten van 28 november 2000, gewijzigd bij algemene maatregel van bestuur van 10 september 2004, van kracht geworden op 23 februari 2005.

Mieren

Behaarde rode bosmier	<i>Formica rufa</i>
Kale rode bosmier	<i>Formica polyctena</i>
Stronkmier	<i>Formica truncorum</i>
Zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>

Slakken

Wijngaardslak	<i>Helix pomatia</i>
---------------	----------------------

Vaatplanten

Aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>
Akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>
Breed klokje	<i>Campanula latifolia</i>
Dotterbloem	<i>Caltha palustris</i>
Gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
Grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>
Grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>
Knikkende vogelmelk	<i>Ornithogalum nutans</i>
Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>
Slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>
Zwanebloem	<i>Butomus umbellatus</i>

Tabel 2 soorten

Zoogdieren

Damhert	<i>Dama dama</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>

Reptielen en amfibieën

Alpenwatersalamander	<i>Triturus alpestris</i>
Levendbarende hagedis	<i>Lacerta vivipara</i>

Dagvlinders

Moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Vals heideblauwtje	<i>Lycaeides idas</i>

Vissen⁴

Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>
Meerval	<i>Silurus glanis</i>
Rivierdonderpad	<i>Cottus perifretum</i>
Witvingrondel	<i>Romanogobio belingi</i>

⁴ Er zijn in Nederland ruim 90 soorten beschermd volgens het regiem van tabel 2. De meeste daarvan worden in zout of brak water gevonden – niet in Culemborg.

Vaatplanten

Aangebrande orchis	<i>Orchis ustulata</i>
Aapjesorchis	<i>Orchis simia</i>
Beenbreek	<i>Narthecium ossifragum</i>
Bergklokje	<i>Campanula rhomboidalis</i>
Bergnachtorchis	<i>Platanthera chlorantha</i>
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Bleek bosvogeltje	<i>Cephalanthera damasonium</i>
Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Daslook	<i>Allium ursinum</i>
Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>
Duitse gentiaan	<i>Gentianella germanica</i>
Franjegentiaan	<i>Gentianella ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>
Gele helmbloem	<i>Pseudofumaria lutea</i>
Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Groene nachtorchis	<i>Coeloglossum viride</i>
Groensteel	<i>Asplenium viride</i>
Grote keverorchis	<i>Listera ovata</i>
Grote muggenorchis	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>
Harlekijn	<i>Orchis morio</i>
Herfstschroeforchis	<i>Spiranthes spiralis</i>
Hondskruid	<i>Anacamptis pyramidalis</i>
Honingorchis	<i>Herminium monorchis</i>
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>
Klein glaskruid	<i>Parietaria judaica</i>
Kleine keverorchis	<i>Listera cordata</i>
Kleine zonnedauw	<i>Drosera intermedia</i>
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Koraalwortel	<i>Corallorhiza trifida</i>
Kruisbladgentiaan	<i>Gentiana cruciata</i>
Lange ereprijs	<i>Veronica longifolia</i>
Lange zonnedauw	<i>Drosera anglica</i>
Mannetjesorchis	<i>Orchis mascula</i>
Maretak	<i>Viscum album</i>
Moeraswespenorchis	<i>Epipactis palustris</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Parnassia	<i>Parnassia palustris</i>
Pijlscheefkelk	<i>Arabis hirsuto sagittata</i>
Poppenorchis	<i>Aceras anthropophorum</i>
Prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>
Purperorchis	<i>Orchis purpurea</i>
Rapunzelklokje	<i>Campanula rapunculus</i>

Rechte driehoeksvaren	<i>Gymnocarpium robertianum</i>
Rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis praetermissa</i>
Ronde zonnedauw	<i>Drosera rotundifolia</i>
Rood bosvogeltje	<i>Cephalanthera rubra</i>
Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>
Schubvaren	<i>Ceterach officinarum</i>
Slanke gentiaan	<i>Gentianella amarella</i>
Soldaatje	<i>Orchis militaris</i>
Spaanse ruiter	<i>Cirsium dissectum</i>
Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>
Steenbreekvaren	<i>Asplenium trichomanes</i>
Stengelloze sleutelbloem	<i>Primula vulgaris</i>
Stengelomvattend havikskruid	<i>Hieracium amplexicaule</i>
Stijf hardgras	<i>Catapodium rigidum</i>
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>
Valkruid	<i>Arnica montana</i>
Veenmosorchis	<i>Hammarbya paludosa</i>
Veldgentiaan	<i>Gentianella campestris</i>
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>
Vleeskleurige orchis	<i>Dactylorhiza incarnata</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Vogelnestje	<i>Neottia nidus-avis</i>
Voorjaarsadonis	<i>Adonis vernalis</i>
Wantsenorchis	<i>Orchis coriophora</i>
Waterdrieblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>
Weideklokje	<i>Campanula patula</i>
Welriekende nachtorchis	<i>Platanthera bifolia</i>
Wilde gagele	<i>Myrica gale</i>
Wilde herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>
Wilde kievitbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>
Wit bosvogeltje	<i>Cephalanthera longifolia</i>
Witte muggenorchis	<i>Pseudorchis albida</i>
Zinkviooltje	<i>Viola lutea calaminaria</i>
Zomerklokje	<i>Leucojum aestivum</i>
Zwartsteel	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>

Kevers

Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>
---------------	-----------------------

Kreeftachtigen

Rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>
--------------	------------------------

Tabel 3 soorten

Soorten genoemd in bijlage 1 van het Vrijstellingsbesluit

Zoogdieren

Das	<i>Meles meles</i>
Boommarter	<i>Martes martes</i>
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>

Gewone zeehond
Veldspitsmuis
Waterspitsmuis

Phoca vitulina
Crocidura leucodon
Neomys fodiens

Reptielen en amfibieën

Adder
Hazelworm
Ringslang
Vinpootsalamander
Vuursalamander

Vipera berus
Anguis fragilis
Natrix natrix
Triturus helveticus
Salamandra salamandra

Vissen

Beekprik
Bittervoorn
Elrits
Gestippelde alver
Grote modderkruiper
Rivierprik

Lampetra planeri
Rhodeus cericeus
Phoxinus phoxinus
Alburnoides bipunctatus
Misgurnus fossilis
Lampetra fluviatilis

Dagvlinders

Bruin dikkopje
Dwergblauwtje
Dwergdikkopje
Groot geaderd witje
Grote ijsvogelvinder
Heideblauwtje
Iepenpage
Kalkgraslanddikkopje
Keizersmantel
Klaverblauwtje
Purperstreepparelmoervlinder
Rode vuurvinder
Rouwmantel
Tweekleurig hooibeestje
Veenbesparelmoervlinder
Veenhooibeestje
Veldparelmoervlinder
Woudparelmoervlinder
Zilvervlek

Erynnis tages
Cupido minimus
Thymelicus acteon
Aporia crataegi
Limenitis populi
Plebejus argus
Strymonidia w-album
Spialia sertorius
Argynnis paphia
Cyaniris semiargus
Brenthis ino
Palaeochrysophanus hippothoe
Nymphalis antiopa
Coenonympha arcania
Bolaria aquilonais
Coenonympha tullia
Melitaea cinxia
Melitaea diamina
Clossiana euphrosyne

Vaatplanten

Groot zeegras

Zostera marina

Soorten genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn

Zoogdieren

Baardvleermuis
Bechstein's vleermuis
Bever
Bosvleermuis
Brandt's vleermuis

Myotis mystacinus
Myotis bechsteinii
Castor fiber
Nyctalus leisleri
Myotis brandtii

Bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>
Euraziatische lynx	<i>Lynx lynx</i>
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>
Gewone dolfijn	<i>Delphinus delphis</i>
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>
Grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus</i>
Grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
Hamster	<i>Cricetus cricetus</i>
Hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
Kleine hoefijzerneus	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>
Mopsvleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>
Nathusius' (of ruige) dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus</i>
Otter	<i>Lutra lutra</i>
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>
Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>
Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>
Wilde kat	<i>Felix silvestris</i>
Witflankdolfijn	<i>Lagenorhynchus acutus</i>
Witsnuitdolfijn	<i>Lagenorhynchus albirostris</i>

Reptielen en amfibieën

Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>
Geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i>
Gladde slang	<i>Coronella austriacus</i>
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>
Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>
Poelkikker	<i>Rana lessonae</i>
Rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>
Vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i>
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>

Dagvlinders

Donker pimpernelblauwtje	<i>Maculinea nausithous</i>
Grote vuurvleer	<i>Lycaena dispar</i>
Pimpernelblauwtje	<i>Maculinea teleius</i>
Tijmblauwtje	<i>Maculinea arion</i>
Zilverstreephoofdeestje	<i>Coenonympha hero</i>

Libellen

Bronslibel	<i>Oxygastra curtisii</i>
------------	---------------------------

Gaffellibel	<i>Ophiogomphus cecilia</i>
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>
Noordse winterjuffer	<i>Sympecma paedisca</i>
Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia albifrons</i>
Rivierrombout	<i>Stylurus flavipes</i>
Sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>

Vissen

Houting	<i>Conegonus oxyrrhynchus</i>
Steur	<i>Acipenser sturio</i>

Vaatplanten

Drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>
Groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>
Kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>
Zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>

Kevers

Brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>
Gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>
Heldenbok	<i>Cerambyx cerdo</i>
Juchtleerkever	<i>Osmoderma eremita</i>

Tweekleppigen

Bataafse stroommossel	<i>Unio crassus</i>
-----------------------	---------------------

Vogels

Alle in Europa inheemse soorten vogels zijn strikt beschermd. Overtredingen moeten worden voorkomen. Dat geldt voor het doden van vogels (art. 9), maar dat zal bij bestendig beheer en onderhoud normaliter niet voorkomen. Het geldt ook voor in gebruik zijnde nesten (en de eieren en jongen daarin) (art. 11 en 2). Voor veel soorten is overtreding makkelijk te voorkomen door buiten het broedseizoen te werken. Van enkele soorten zijn de nestplaatsen echter jaarrond beschermd (soms onder voorwaarden). De soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen staan hieronder vermeld.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaats

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
Huismus	<i>Passer domesticus</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Steenuil	<i>Athene noctua</i>

Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaats (alleen bij zwaarwegende ecologische omstandigheden, zoals het ontbreken van uitwijkmogelijkheden)

Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Bosuil	<i>Strix aluco</i>
Brilduiker	<i>Bucephalus clangula</i>
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>
Eidereend	<i>Somateria mollissima</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Glanskop	<i>Parus palustris</i>
Grauwe vliegenvanger	<i>Ficedula striata</i>
Groene specht	<i>Picus viridis</i>
Grote bonte specht	<i>Picus major</i>
Hop	<i>Upupa epops</i>
Huiswaluw	<i>Delichon urbica</i>
Ijsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
Kleine bonte specht	<i>Picus minor</i>
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris</i>
Oeverwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Spreeuw	<i>Strunus vulgaris</i>
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte specht	<i>Picus dendroscopus</i>

Bijlage 2 Inventarisatiemethode

Bij inventarisaties t.b.v. het actueel houden van deze gedragscode worden de inventarisatiemethoden gebaseerd op de standaardinventarisatiemethoden van PGO's (zoals SOVON, RAVON, VZZ, FLORON). Van deze inventarisatiemethoden kan gemotiveerd worden afgeweken. De soorten hoeven alleen te worden geïnventariseerd als op basis van aanwezige biotopen in het plangebied het voorkomen van deze soorten kan worden verwacht.

Afhankelijk van de soort wordt met veldgegevens gewerkt die niet ouder zijn dan vijf jaar, tenzij er geen wijzigingen zijn te verwachten.

Bijlage 3 Checklist van de in Culemborg aangetroffen soorten

Soortgroep	Soorten	Beschermingsregime tabel 2/3 Flora- en faunawet
Planten	Tongvaren	2
	Steenbreekvaren	2
	Rietorchis	2
	Wilde marjolein	2
Libellen	Rivierrombout	3
Vissen	Bittervoorn	3
	Grote modderkruiper	3
	Kleine modderkruiper	2
Amfibieën	Heikikker	3
	Kamsalamander	3
	Poelkikker	3
	Rugstreeppad	3
Vleermuizen	Baardvleermuis	3
	Franjestaart 3	3
	Gewone dwergvleermuis	3
	Gewone grootoorvleermuis	3
	Laatvlieger	3
	Meervleermuis	3
	Rosse vleermuis	3
	Ruige dwergvleermuis	3
	Watervleermuis	3
Vogels	Boomvalk	3
	Buizerd	3
	Havik	3
	Huismus	3
	Kerkuil	3
	Ooievaar	3
	Ransuil	3
	Roek	3
	Sperwer	3
	Steenuil	3
Overige zoogdieren	Waterspitmuis*	
	Bever**	

* Het is niet duidelijk hoe de verspreiding van deze moeilijk waar te nemen soort in de gemeente Culemborg is.

** De bever is eenmalig gesignaleerd in Culemborg en heeft zich nog niet verspreid

Bijlage 4 Kaart (Indicatieve) locaties beschermde flora en fauna in Culemborg

